

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-03-17

Vår referens

Jörgen Dehlin

Verksamhetscontroller

jorgen.dehlin@malmo.se

Remiss Utbildningsdepartementet - Förstärkningsundervisning i skolan - en försöksverksamhet för fler behöriga elever (SOU 2024:94)

STK-2025-207

Sammanfattning

Regeringen beslutade i december 2023 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag som syftar till att ge mer obligatorisk undervisningstid till elever som behöver det för att bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Från Utbildningsdepartementet föreligger nu ett betänkande med resultatet av utredningen.

Grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har yttrat sig i ärendet. Nämnderna ställer sig positiva till förslaget men lyfter också synpunkter vad gäller försöksverksamhetens utsträckning i tid och möjligheten att utvärdera. De framför även utmaningar vad gäller bemanning av lovskolan och ser anledning att överväga generella statsbidrag vad gäller lovskolan.

Förslaget är att godkänna stadskontorets förslag till yttrande och skicka yttrandet till Utbildningsdepartementet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Utbildningsdepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss Utbildningsdepartementet - Förstärkningsundervisning i skolan - en försöksverksamhet för fler behöriga elever (SOU 2024:94)
- Förstärkningsundervisning i skolan - en försöksverksamhet för fler behöriga elever (SOU 2024:94)

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 250324 Remiss Utbildningsdepartementet - Förstärkningsundervisning i skolan - en försöksverksamhet för fler behöriga elever (SOU 2024:94)
- Förslag till yttrande KSAU 250324 Remiss Utbildningsdepartementet - Förstärkningsundervisning i skolan - en försöksverksamhet för fler behöriga elever (SOU 2024:94)
- Remissvar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 250228 § 26
- Grundskolenämnden beslut 250226 § 31 Särskilt yttrande (V)
- Remissvar grundskolenämnden

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-03-24

Kommunstyrelsen 2025-04-02

Beslutet skickas till

Utbildningsdepartementet

Grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Stadskontoret, ekonomiavdelningen

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Regeringen beslutade i december 2023 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag som syftar till att ge mer obligatorisk undervisningstid till elever som behöver det för att bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Från Utbildningsdepartementet föreligger nu ett betänkande med resultatet av utredningen.

Ärendet har remitterats till grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Nämndernas synpunkter sammanfattas nedan och biläggs även i sin helhet ärendet.

Sammanfattning av utredningens förslag och bedömningar

Utgångspunkten för utredningen är att ungefär var sjunde elev lämnar grundskolan varje år utan behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Utredningens bedömning är att flera av dessa elever under sin skolgång skulle vara hjälpta av att få mer obligatorisk undervisningstid. Utredningen föreslår därför att en försöksverksamhet ska genomföras där elever på olika sätt ges mer undervisningstid.

Många av eleverna i utredningens målgrupp är inte i behov av särskilt stöd, men de behöver mer undervisningstid och de behöver den under andra betingelser än den ordinarie undervisningen. Forskning visar att mer undervisningstid generellt sett leder

till ökade kunskaper. Utredningen lyfter därför fram att undervisningstid bör användas som ett verktyg i det kompensatoriska uppdraget.

En permanent reglering om förstärkningsundervisning skulle innebära att staten återtar ett större ansvar för att tillskjuta undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden. Detta tillskott skulle omfattas av finansieringsprincipen då staten måste ersätta huvudmännen för förstärkningsundervisningen.

7.1.1 Försöksverksamhetens syfte och inriktning

Utredningen föreslår att en försöksverksamhet med förstärkningsundervisning i grundskolan ska regleras i förordning. Försöksverksamheten ska pågå i tre år, vara frivillig för huvudmännen, och begränsad till ett visst antal skolhuvudmän och skolenheter. Statsbidrag ska lämnas till de skolhuvudmän som deltar.

7.1.2 Förstärkningsundervisningens omfattning och utformning

Utredningen föreslår att förstärkningsundervisning ska kunna ges i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik. Antalet timmar för förstärkningsundervisning ska vara flest i lågstadiet. Förstärkningsundervisningen ska vara obligatorisk för eleverna och bedrivas som en del av den vanliga undervisningen.

En permanent reglering om förstärkningsundervisning skulle innebära att staten återtar ett större ansvar för att tillskjuta undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden. Detta tillskott skulle omfattas av finansieringsprincipen då staten måste ersätta huvudmännen för förstärkningsundervisningen.

7.1.3 Organisation, effektutvärdering av försöksverksamheten och forskning

Utredningen föreslår att Skolverket ska pröva frågor om försöksverksamheten och administrera, följa upp och utvärdera den. Skolverket ska även pröva frågor om och betala ut statsbidrag till huvudmän som deltar i försöksverksamheten. Skolverket ska knyta ett särskilt vetenskapligt råd till sig för arbetet med försöksverksamheten. Regeringen ska ge Skolforskningsinstitutet i uppdrag att ansvara för att besluta om utlysning, granskning av ansökningar och beviljande av medel till följeforskning.

7.1.4 Det behövs inte någon lagändring för att införa en försöksverksamhet

Utredningen bedömer att det inte behövs någon lagändring för att införa förslaget. Regeringen får med stöd av skollagen meddela föreskrifter om undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden enligt timplanen. Regeringen kan med stöd av regeringsformen meddela övriga föreskrifter om dels en försöksverksamhet med förstärkningsundervisning, dels statsbidrag för de deltagande skolhuvudmännen.

7.1.5 Integritetsfrågor

Utredningen bedömer att det finns rättsligt stöd för den behandling av personuppgifter som kan komma att ske hos Statens skolverk och Statistiska centralbyrån med anledning av en försöksverksamhet med förstärkningsundervisning.

7.2 En permanent reglering för förstärkningsundervisning

Utredningen bedömer att efter att försöksverksamheten har avslutats bör en permanent reglering om förstärkningsundervisning med förstärkningstimmar i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik införas i grundskolan och sameskolan. Antalet förstärkningstimmar och deras fördelning bör regleras i timplanen. Även en reglering om elevernas fördelning på klasser eller grupper och om klass- och gruppstorlekar bör övervägas. Skolverket bör få i uppdrag att ta fram en fördelningsnyckel som stöd till kommunernas fördelning av resurserna till förstärkningsundervisning.

7.3 Färdighetstränande och språkstärkande sommarlovskola för elever som behöver det

Utredningen bedömer att det bör införas ett statsbidrag för färdighetstränande och språkstärkande sommarlovskola för elever som behöver det. Statsbidraget och sommarlovskolan bör omfatta elever i årskurs 1–9 i grundskolan och elever på introduktionsprogrammet språkin introduktion i gymnasieskolan. Sommarlovskolan bör vara frivillig för elever att delta i.

7.4 Skolverket ges i uppdrag att utvärdera extra studietid

Utredningen föreslår att regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att utvärdera extra studietid.

7.5 Forskningssammanställning om fler skolår till elever som behöver det

Utredningen föreslår att regeringen ska ge Skolforskningsinstitutet i uppdrag att ta fram en systematisk forskningssammanställning om faktorer som är viktiga att beakta vid beslut om en elev ska gå om en årskurs, vid årskursplacering av nyanlända elever samt när frågan om rätt att slutföra skolgången efter skolpliktens upphörande ska prövas.

7.6 Undantag från skyldigheten att tillämpa timplanen ska tas bort

Utredningen föreslår att bemyndigandet i skollagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att tillämpa timplanen, ska tas bort. Bestämmelserna i skolförordningen om medgivande att bedriva utbildning i grundskolan utan att tillämpa timplanen ska upphävas.

7.8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Utredningen föreslår att den nya förordningen om försöksverksamhet med förstärkningsundervisning ska träda i kraft 1 januari 2026. Ändringarna i skollagen och skolförordningen ska träda i kraft 1 juli 2026.

Sammanfattning av nämndernas yttranden

Här sammanfattas yttrandena från grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Nämndernas yttranden bifogas också i sin helhet ärendet.

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden ställer sig generellt positivt till förslaget. Nämnden har också följande mer specifika synpunkter.

7.2 En permanent reglering för förstärkningsundervisning

Givet att det visar sig leda till positiva effekter gällande elevernas måluppfyllelse ställer sig grundskolenämnden positiv till en kommande permanent reglering för förstärkningsundervisning efter det att försöksverksamheten har avslutats.

7.3 Färdighetstränande och språkstärkande sommarlovskola för elever som behöver det

Grundskolenämnden ser positivt på att lovskola finansieras med statsbidrag med tanke på de utmaningar med bemanning som finns på lovskola. Det bör dock övervägas om statsbidragen ska vara av generell karaktär så att huvudmannen kan prioritera inom vilka områden och i vilken omfattning det ska användas.

7.8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Grundskolenämnden ställer sig positiv till att förordningen ska träda i kraft 1 januari 2026 och ändringar i skollagen och skolförordningen 1 juli 2026.

Särskilt yttrande (V).

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämnden är positiv till förslaget om en försöksverksamhet med förstärkningsundervisning i grundskolan. Dock anser nämnden att perioden inte är tillräckligt lång för att kunna få fram tydliga resultat och utvärdera om förstärkningsundervisning ökar andelen elever som blir behöriga till nationella program på gymnasiet.

Nämnden är positiv till förslaget om utökad sommarlovsskola med inriktning på färdighetsträning och på att stärka språket. Nämnden delar den bedömning som utredningen gör att sommarlovet kan bidra till att en del elever tappar färdigheter i svenska. Detta kan bero på att eleverna inte finns i svenskspråkiga miljöer eller inte stimuleras att använda svenska under sommarlovet. Denna bedömning delas av rektorer med ansvar för språkin introduktion i nämndens verksamheter. Rektorerna lyfter dock att bemanningen under en så pass lång period som 4–6 veckor är en svårighet. Även om det går att använda lärarstudenter, så krävs en rektor för att leda verksamheten, vilket innebär att bemanning på ledningsnivå behöver beaktas i planeringen.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret delar nämndernas bedömningar och inkluderar dessa i förslaget till yttrande. Stadskontoret vill understryka att försöksverksamheten behöver finansieras via statsbidrag. När det gäller en eventuell permanent förstärkningsundervisning behöver kommunerna kompenseras för detta i enlighet med finansieringsprincipen.

Ansvariga

Martin Ljungberg Nämndsekreterare

Susanna Jakobsson Enhetschef

Anna Westerling Ekonomidirektör

Andreas Norbrant Stadsdirektör